

N:o 208.

Af herr **J. A. Lundström**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om undersökning och förslag, åsyftande ett bättre ordnande af förhållandet mellan lappar och jordegare å vissa trakter nedanför lappmarksgränsen.

Då lagen angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige af den 4 juni 1886 stiftades, afsågs dermed att åstadkomma ändring uti vissa missförhållanden, som förefunnos mellan de renskötande lapparne och den bofasta befolkningen dels inom lappmarken, dels inom de öfriga trakter, der lapparne för renbetets skull behöfva uppehålla sig under vintermånaderna. Likväl uttalades vid samma års riksdag af åtskilliga riksdagsmän farhågor för att det goda ändamålet skulle förfelas till följd af åtskilliga med denna fråga sammanhängande förhållanden, och särskildt framhölls af en reservant inom det utskott, som behandlade förslaget till nämnda lag, att de särskilda ortförhållandena inom Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län borde gifvit anledning till olika undantagslagar för hvarje af dessa län. Den erfarenhet, som vunnits under de år lagen tillämpats, har äfven fullt visat detta. Särskildt har för nedre landet och kustsocknarna inom Vesterbottens län resultatet blifvit högst otillfredsställande. Den skada, som lapparnes flyttningar åstadkommo under förutvarande förhållanden, var jemförelsevis ringa, och högst sällan kvarlemnades vid återflyttningarna några renar i dessa trakter. Efter den nya lagens antagande har förhållandet helt och hållet förändrats. Lapparne synas ega det utmärkande karaktersdraget att i öfvervägande grad hålla på verkliga eller inbillade rättigheter, utan att på samma gång vinnlägga sig om bekantskap med och iakttagande af åtföljande skyldigheter. Den lagstadbade rätten att för renbete uppehålla sig å de trakter, som de efter gammal sedvana hafva besökt, synes i lapparnes uppfattning utsträcka

sig ej blott till vintermånaderna, utan hela året om, hvarför de under senaste åren vid återflyttningen till lappmarken kvarlemnade icke ringa antal renar å nedre landet helt och hållet utan vård. Då nu för renkreatur inga vanliga stängsel hindra, så utöfva de stor skada dels å ängarna, dels på rågåkrar och lindor, uppväckande stort missnöje hos den bofasta befolkningen.

Mot denna öfversvämning af renkreatur står den bofasta befolkningen så godt som rådlös. Lagens om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige af den 4 juni 1886 bestämmelser om skadeersättning och böter kunna nära nog på intet sätt tillämpas. Renarne kunna ej som tama djur fångas och deras märken undersökas; att bevisa hvilken renegares djur som förorsakat skadan är därför så godt som omöjligt, och om sådana bevis skulle kunna åstadkommas, skulle efter laga dom i de flesta fall de dömde sakna tillgång till skadans ersättande, då lappen ofta är endast vårdare af andras egendom.

Till följd af denna lapparnes stegrade försumlighet i vården om renkreaturen har en annan förut mera sällsynt lagöfverträdelse uppkommit. Brotten emot 17 § uti ifrågavarande lag hafva säkerligen ökat. I Vesterbottens orttidningar förekomma ofta under sommaren kungörelser om döda renkreatur, som blifvit hittade och tillvaratagna samt säljas å offentlig auktion. Till sådan auktion inlysas alla renegare att närvara för att uppvisa sina renmärken, men då lapparne om sommaren vistas i fjellen på tjugu å trettio mils afstånd från kustsocknarne, kunna de därför ej infinna sig. Antalet af döda djur, som aldrig tillvaratagas, utan förstöras, torde af ingen kunna närmare uppgifvas, men att antalet ej är så ringa, vågar jag påstå.

Att lapparne i icke ringa grad lida af dessa missförhållanden, är odisputabelt, men ifrågasättas kan, om icke den skada, som den bofasta befolkningen lider, och den demoralisation, som genom möjligen otydliga eller ofullständiga lagbestämmelser uppkommer, är ännu svårare.

Mot nämnda missförhållanden anser jag att någon hjälp bör kunna vinnas. Hufvudsaken torde ligga deruti, att lapparne strängare tillhållas att under våren, medan det lättast låter sig göra, medtaga renarne från kustlandet till lappmarken. Skall detta resultat vinnas, synes det mig dock nödvändigt att närmare och tydligare bestämmelser än hvad nu finnes om lapparnes skyldigheter härtill gifvas.

För att nå detta mål synas mig två sätt finnas. Antingen kunna genom en indelning af nedre landet i vissa beteskretsar, t. ex. kommunvis, lapparne åläggas gemensamt ansvar för den skada, som under sommaren inom dessa områden kvarlemnade renar vålla, eller ock sådana bestämmelser gifvas, hvarigenom dylika å nedre landet kvarlemnade renar må för egarens räkning, under vederbörlig, kontroll dödas.

På grund af hvad jag sålunda andragit, vågar jag vördsammast föreslå och hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa en undersökning och utredning om de missförhållanden, som förefinnas mellan lapparne och jordegarna å de trakter nedanför lappmarksgränsen, der lapparne ega att uppehålla sig under vintermånaderna, samt till Riksdagen inkomma med förslag till de åtgöranden, som kunna erfordras till ett bättre ordnande af förhållandet derstädes mellan jordegare å ena sidan samt lappar och renegare å andra sidan.

Om remiss till tillfälligt utskott anhålles.

Stockholm den 11 februari 1893.

J. A. Lundström.
